

Co a kdy potřebuje vědět mladý dospělý člověk, který má zájem o podporu formou zaopatřovacího příspěvku?

Informační souhrn pro pečovatele a další odborníky

Zaopatřovací příspěvek je forma finanční podpory pro mladé dospělé odcházející z náhradní rodinné (pěstounské) péče nebo ústavní výchovy, kteří nadále zůstávají nezaopatřenými dětmi.

Nezaopatřenost je posuzována dle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, tedy jde o mladého člověka do 26 let věku, který se

- soustavně připravuje na budoucí povolání,
- nemůže studovat nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz,
- není schopen vykonávat soustavnu výdělečnou činnost z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu,
- po skončení povinné školní docházky je veden v evidenci krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti.

Zaopatřovací příspěvek je poskytován **ve dvou formách, jako opakovaný a jednorázový**

1. Opakovaný zaopatřovací příspěvek (§50b zákona o sociálně-právní ochraně dětí)

- Nárok na opakovaný zaopatřovací příspěvek má zletilá nebo svéprávná fyzická osoba, která
 - a. byla do dne nabytí zletilosti nebo nabytí plné svéprávnosti **svěřena do pěstounské péče nebo jí byla nařízena ústavní výchova, včetně pobytu v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc**, a tato péče trvala nepřetržitě po dobu alespoň:
 - 3 let, které bezprostředně předcházely zletilosti/nabytí plné svéprávnosti v případě, že se jednalo o nezprostředkovanou pěstounskou péči,
 - 12 měsíců, pokud šlo o zprostředkovanou pěstounskou péči nebo o nařízenou ústavní výchovu dle občanského zákoníku,
 - b. je **nezaopatřeným dítětem**,
 - c. **nebyla pravomocně odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody**, který dosud nebyl zahlazen,
 - d. má **vypracovaný individuální plán mladého dospělého** a poskytuje součinnost při jeho vyhodnocování a plnění.

Jak mladý člověk doloží doklady potřebné pro žádost o opakující se zaopatřovací příspěvek?

- **Nezaopatřenost** lze doložit potvrzením o studiu, potvrzením o zdravotním stavu dítěte nebo potvrzením úřadu práce, formy studia splňující podmínky soustavné přípravy na budoucí povolání, stejně jako možnost související výdělečné činnosti nezakládající nárok na nemocenské pojištění je vhodné konzultovat s příslušným pracovištěm úřadu práce.
- **Bezúhonnost** je vztažena pouze na trestné činy, k nimž byl mladý dospělý pravomocně odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, a které nebyly doposud zahlazeny, tuto skutečnost ověří úřad práce přímo, prostřednictvím rejstříku trestů.
- **Délku předchozího pobytu v náhradní péči lze doložit příslušným rozsudkem**, tento dokument lze získat např. v bývalém spisu OSPOD (příslušný podle místa trvalého pobytu dítěte) nebo soudním spise – v tomto může mladý dospělý potřebovat pomoc (například dohledání příslušného úřadu nebo soudu, dožádání dokumentu).

!! z podmínek nároku na zaopatřovací příspěvek existuje řada výjimek (např. oboustranné osíření apod. – viz odst. 2 a následující §50b ZSPOD) – je proto třeba situaci každého mladého dospělého zájemce o zaopatřovací příspěvek posoudit individuálně, případně konzultovat splnění podmínek s úřadem práce nebo dřívějším (příp. dosavadním OSPOD dítěte).

- **Individuální plán mladého dospělého (§50d ZSPOD)** vypracovává sociální pracovník - sociální kurátor pro dospělé (zaměstnanec obce s rozšířenou působností zařazený do obecního úřadu) v místě, kde mladý dospělý žije nebo v místě jeho trvalého bydliště, a to v součinnosti s mladým dospělým, a případně dále zástupci:
 - obce v samostatné i přenesené působnosti,
 - pověřených osob,
 - poskytovatelů sociálních služeb,
 - krajské pobočky Úřadu práce,
 - dřívějšími pečovateli dítěte

!!ke sdílení informací týkajících se mladého dospělého mezi aktéry zapojenými do jeho podpory ale může docházet výhradně se souhlasem mladého dospělého.

- **Obsah individuálního plánu je dán v první řadě potřebami mladého dospělého**, rámcově obsahuje:
 - nastavení spolupráce mezi mladým dospělým a sociálním kurátorem,
 - vymezení způsobu přípravy na budoucí povolání a samostatné hospodaření,
 - vymezení způsobu pomoci při hledání bydlení a zaměstnání,
 - přípravu na partnerský a rodinný život.

!!hlavním nositelem individuálního plánu je mladý dospělý. Individuální plán není nástrojem kontroly mladého dospělého!

- Pro účely žádosti o zaopatřovací příspěvek **doloží sociální kurátor pouze potvrzení to, že individuální plán byl zpracován** (příslušná kolonka žádosti), nikoliv samotný plán.
- Individuální plán mladého dospělého **je zpracován ve formě standardizovaného záznamu sociálního pracovníka**

2. Zaopatřovací příspěvek jednorázový (§50c)

- Nárok na **jednorázový zaopatřovací příspěvek ve výši 25 000 Kč** vznikne mladému dospělému, který byl ke dni dosažení zletilosti nebo plné svéprávnosti v pěstounské péči, poručenství nebo v ústavní výchově, pokud
 - není nezaopatřeným dítětem nebo
 - přestane splňovat podmínky nároku na opakující se zaopatřovací příspěvek.
- Jednorázový zaopatřovací příspěvek **nenáleží**
 - za dobu čerpání příspěvku na úhradu potřeb dítěte a odměny pěstouna nebo příspěvku při pěstounské péči,
 - za dobu poskytování plného přímého zaopatření školským zařízením pro výkon ústavní výchovy po dosažení zletilosti na základě smlouvy nebo na základě prodloužení ústavní výchovy,
- Jednorázový zaopatřovací příspěvek **nahradí pro děti odcházející z NRP dosavadní jednorázový příspěvek při ukončení pěstounské péče**, na který bude vznikat nárok nejpozději do 31. 12. 2021.
- v případě, že mladému dospělému byla školským zařízením pro výkon ústavní výchovy poskytnuta po ukončení ústavní výchovy věcná pomoc nebo jednorázový peněžitý příspěvek podle § 33 zákona č. 109/2002 Sb. v hodnotě odpovídající výši jednorázového zaopatřovacího příspěvku.

Souběh pokračující pěstounské péče, resp. z ústavní péče) a zaopatřovacího příspěvku

- **Pěstounská péče:**

- mladý dospělý může i **nadále setrvat v pěstounské péči**, a to na základě dohody s pěstouny – potom trvá i nárok na některé pěstounské dávky (příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměna pěstouna):
 - zaopatřovací příspěvek opakující se nenáleží
 - jednorázový zaopatřovací příspěvek náleží (už nenáleží příspěvek při ukončení PP)
- mladý dospělý může setrvat v pěstounské rodině, ale na základě vzájemné domluvy, mimo nárok na dávky pěstounské péče
 - zaopatřovací příspěvek opakující se lze žádat, dávky PP už nenáleží
 - jednorázový zaopatřovací příspěvek náleží (už nenáleží příspěvek při ukončení PP)

- **Ústavní výchova:**

- mladý dospělý může i nadále setrvat v přímém zaopatření ústavu, a to na základě prodloužení ÚV nebo smlouvy s ústavním zařízením
 - zaopatřovací příspěvek opakující se nenáleží
 - jednorázový zaopatřovací příspěvek nenáleží, pokud mladý člověk obdrží „odchodné“ (materiální nebo finanční pomoc) ve výši 25 000 Kč nebo více
 - pokud mladý člověk obdrží „odchodné“ v nižší hodnotě, jednorázový zaopatřovací příspěvek náleží v plné výši

Souběh s dávkami státní sociální podpory nebo hmotné nouze a důchody

- **Jednorázový zaopatřovací příspěvek** není započitatelným příjmem pro účely
 - státní sociální podpory, neboť § 5 odst. 1 písm. g) zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, mezi rozhodné příjmy řadí pouze opakující se zaopatřovací příspěvek,
 - pomoci v hmotné nouzi, neboť § 9 odst. 1 písm. d) zák. č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, se za příjem považuje pouze 100% opakujícího se zaopatřovacího příspěvku, a podle § 7 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu není jednorázový zaopatřovací příspěvek uvedený mezi tam vypočtenými opakujícími se nebo pravidelnými příjmy.
- Pokud je mladý člověk **poživitelem důchodu**, je mu opakující se zaopatřovací příspěvek vyplácen pouze do výše rozdílu důchodu a opakujícího se zaopatřovacího příspěvku.